

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita B. Francisci Salesii, Episcopi Et Principis Gebennensivm Meritissimi

Maupas du Tour, Henri Chauchon de

Coloniæ Ubiorum, 1663

Cap. IV. Cardinalem Medicæum salutat: reducit ad sanctam fidem
plurimos: Crucem Tononi coram Duce Sabaudix erigit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42882

„ manibus, suavissimamque illam majestatem
 „ propitiare ingemiscenti peccatori? Cur peccatori
 „ leviori addas gravius? Illud, quicquid est, factum
 „ est à te per imprudentiam, non deliberatè
 „ sanè; bono animo esto; ac pœnitentiæ nomini
 „ recita semel Orationem Dominicam. Cuius
 „ miraretur pœnitens, causareturque, non
 „ eò levem noxam esse, ut tam levi peccato
 „ elueretur; Abi sanè, inquit benignissimus Confes-
 „ sarius: quod tibi à me pœnitentiæ nomine
 „ imperatur, perage, ac de cetero morem gerens
 „ simul illud accipito, plus apud nos esse, patet
 „ Confessario, quàm corpus afflictere spontè
 „ ciliciò perpetuò, aut quibuscunque aliis asper-
 „ tatibus: est enim ferè nostrorum apud Dominum
 „ Deum meritorum mensura, vis illa, quæ contumaciter
 „ ces appetitiones, propensionésq; frangimus
 „ quicunq; propriæ voluntatis motus sequitur,
 „ divinam gratiam, atq; adeò divinam beneficia-
 „ tiam inhibet.

CAPUT IV.

*Cardinalem Medicum salutat: reducit
 sanctam fidem plurimos: Crucem Tomoni-
 corum Duce Sabaudia erigit.*

NONEO in uno angulo terrarum Dominus Deus
 qui Sanctos suos honestare solet in laboribus
 contineri voluit famam servi sui: quare sic
 disposuit, ut longè lateque tanquam fluvius benedi-
 ctionis manaret illius existimatio. Ad id com-
 mit plurimum, adventus eas in oras Cardinalis

dicæ, recipientis se se in Italiam è Galliâ, ubi Legatum Pontificium egerat. Is Romam cogitans; intercluso ex grassanti pestilentia itinere, Totonum divertit: eò cum Dux honoris & officii causâ se contulisset, secundum salutationem, Franciscum Cardinali obtulit, cum hac præfatione; En, « inquit, Cardinalis Eminentiſſime, Apostolum » Antuanum: *Virum dilectum Deo & hominibus*, qui « salutis animarum sitientissimus; venit primus » temporibus hisce calamitosis in hanc Provinciâ, « nec sine ingenti capitis & vitæ discrimine: verbum Dei disseminaturus, fidem excitaturus; Crucem Domini erecturus, quam ante annos septuaginta Avernalibus hæreticorum arma disjecerant, deturbaverantque: ego tam piis conatibus obsecundans ensen huc attuli: sed tamen tota laus tanti operis isti debetur.

Atque hinc Franciscus, modestissime poplitum altero flexo, accedens Cardinalem propius, ejus togam osculatus est: quem erigens Cardinalis arctèque complectens, Age, inquit, age, Vir inclite: quæ tam feliciter inchoasti, ea strenuè perficito: ego Summo Pontifici memorabo pluribus, quæ à te hinc in Dei Ecclesiæq; causâ gerantur. Dux verò, gnarus quàm uberes totus tractus ille fructus ex Oratione horarum quadraginta semel iterumque retulisset, eandem tertium indici è re Catholicâ esse censuit, atque ad eò morâ omni abjectâ, diem sequentem ad tam religiosam cerimoniam designavit, duo illa sibi proponens, alterum, ut solenniùs gratiæ Domino Deo agerentur pro collatis muneribus, proque felicissimo successu eorum

132 VITÆ B. FRANCISCI SALESII
quæ peracta jam essent; alterum, ut confirmaret
quod operatus jam erat in his populis, perficeret
quæ cœperat. In utrumque sic incubuit venerabilis Sacerdos, ut illabente suavissimè mentibus
finitimorum sancto Spiritu, concursus incredibilis fuerit toto triduo eorum, quibus in gratiam
cum Ecclesia redire constitutum erat: ita ut
delegati ad abjuracionem hæreseos erant, atque
adeò ad impetrandam absolutionem respicientes
tibus heterodoxis, illis ne ad momentum quidem
aut abesse, aut interquiescere, iis diebus licuit
profectò operarii pauci erant præ messe tam multa. A
resignans fuit unus ex hæreticis Ministris: is
versus seriò, postquam diù palàm ac publicè
commendationem Catholice fidei dixerat,
manibus Legati ipsius ejuravit hæresim. Secundo
deinceps Dynastæ complures, complures viri
marii: tum nullo discrimine plurimi alii sexus
triusque omnium ætatum, omnis conditionis. Præ
mâ die Pontificali cerimonia sacrificavit Illustri
simus Episcopus Gebennensis, secundùm Missam
instituta sacra supplicatio ad Templum S. Augustini,
Præsule eodem Augustissimum Christi corpus sub umbella gestante, prosequentibus
gato, Duce, Neophytis compluribus: cereum quoque
que accensum de more præferabat. Illâ in
reposita sancta Eucharistia triduum ipsum fidei
um venerationi objecta est: quo loco suggestis
identidem conscendens plenus Deo Ecclesia
tantos motus fecit animorum, ut ad decem
minum millia, & quod excurrit, dicantur
venisse.

At Princeps aulicq; ritè obita sacra synaxi, inter-
 fuerunt præterea supplicationi, quæ ab Æde
 sacrâ S. Hippolyti, ad locum usque progressa est,
 ubi defigi Crucem placuit. Nihil ad celebritatem
 defuit, nihil ad pietatem, & tam suave spectaculum
 fuit, ut lacrymas elicuerit adstantibus. iavit Dux
 ipse, suis manibus, Episcopos Gebennensem & S.
 Pauli, eandem religiosè componentes; tum pro-
 cumbens in genua, vitale signum adoravit pri-
 mum, mox arètè complexus est, postremò, non
 semel impressit sancto ligno oscula incredibili
 quodam vel Christianæ observantiæ sensu, vel re-
 ligionis. Factitârunt eadem alii plerique adstan-
 tum, symphoniâ interim ad modulos Hymnum
 de S. Cruce prosequente, & scilicet eo cantu, qui
 nihil molle, nihil fractum haberet, quæ vitia in
 modis Ionii Lydisque, damna bat olim Plato; sed
 qui Musicâ Doricâ, Phrygiâque graviores atque
 angustiores, non pugnantes quidem homines cum
 hominibus incitarent, sed celebrarent triumphos
 Christi Domini, monerentque, eundem locis de-
 inceps iis imperaturum, ut antè aliàs. Crederes
 ecelum terrâque consociatâ jubilatione iterare
 sacrum Alleluja, & à militantis Ecclesiæ filiis ali-
 quid fieri ad id accedens, quod superni cives usur-
 pant, dicentes Amen, pacisque & societatis oscu-
 lum impertientes iis, qui recens in gratiam cum
 Deo redierant, ab eodémque sanctificati fuerant:
 Franciscus admiratione defixus, sobriâque lætitiâ
 gestiens ad tantos plausus, tamque honorificam
 approbationem eorum quæ per se Deus fecisset,
 compellandum sibi Ducem putavit in hanc sen-

tentiam, coram auditoribus quater mille, & quod
excurrit.

„ Ut æquissimum est, Princeps Celsissime, tam
„ insolitos animorum motus, totque heterodo-
„ orum reditum ad S. Romanam Ecclesiam sum-
„ mo Motori tribuere, qui immotus ipse, motus
„ impellitque tam suaviter suorum animos; ut
„ inliceri nemo jure queat, quin idem summus
„ cœli terrarumque Moderator zelum adhibe-
„ rit tuæ Cellitudinis, tanquam instrumentum
„ id quod peractum volebat, maximè idoneum.
„ mirum cor Principis in manu Dei fuit tum ali-
„ tum eo potissimum mense quem Tōnonie
„ egisti, ut ad quodcumque voluit, illud conver-
„ rit. Et verò dum in id totus incumbebas, ut
„ hanc tantam multitudinem quæ publicis homi-
„ tionibus, dignissimis utique Principe religi-
„ sissimo, quæ admonitionibus privatis ad
„ qui columnæ hæreseos esse videbantur; valde
„ us autem, bonorum operum, omnis generis
„ documentis, in gremium Ecclesiæ postlumi-
„ cogeres; planum fecisti Ducem maximum
„ te super hos populos à Deo constitutum, ut
„ prædicare præceptum ejus non desieris, antequam
„ quàm rerum facie mutatâ, ubique conspicitur
„ pit arbor Crucis vivificæ; quàm vox turris
„ est, cantus Ecclesiæ auditus est in terra
„ quàm vineæ florentes, ac recens exultæ dederunt
„ odorem suum. Equidem illud vobis affirmari
„ queam, (addidit, oratione ad coronam con-
„ versâ) auditores illustres & pii, nullum ali-
„ dem motum hîc fuisse, quem non, ut ita loquar,
„

Celsissimus Princeps moverit, hoc est, nihil ab ipso prætermis-
 sum nunc blanditiis adhibitis, nunc intentatis minis, ut hi ad Deum atque ad
 Ecclesiam converterentur; quòdque majori profectò laude dignum,
 tametsi omnes ii quos ad consiliũ adhibuerat niterentur contra,
 rationibus freti iis quæ è re vel publica Allobrogum, si humana
 spectes, vel privatâ Principis petebantur; perstiterit tamẽ in
 Christiana sententia, nec unquã dimoveri potuerit de suscepto
 consilio, ritus Catholicos restituendi his in oris, etiam coram
 Oratoribus iis, qui missi ex hoc ipso solo erant ad ejus
 infringendam constantiam. Cujus quidem tam illustris facinoris
 testis ipse sum; quandoquidem illo in conventu fui, in quo eã de
 re deliberatum est. Videlicet nihil ipse sequitur aliud, nihil
 spectat, nisi Domini Dei gloriam primũ, tum, ut ad Ecclesiam
 adjungat denuo populos hosce, quos unã eã de causã subdidisse
 Dominus videtur ejus potestati, ut eos ipse in felicem fortunatã
 que Christi Jesu servitutem redigat.

CAPUT V.

*Tononi aliquantũ adhuc Dux remoratur:
 eo tempore quid gestum sit sequestre
 Francisco.*

POST QUAM cœptum iter Cardinalis Medicæus repetierat, constituit
 Dux, precibus Francisci adductus, Tononi aliquandiu adhuc
 subsistere; quò communicatis cum ipso consiliis, conjunctã
 que operã rem fidei magis magisque promoveret.